

VLAAMS-BRABANT, ANTWERPEN

R. Belemans

Over de spelling

Naar het voorbeeld van de werkgroep dialectdictees van het Noord-Brabants Genootschap, werd midden 1996 in Vlaams-Brabant een werkgroep Dialectspelling opgericht. Daarin zetelen naast vertegenwoordigers van de Leuvense en Brusselse Academie - twee dialectverenigingen die elk reeds voordien een eigen spelling hadden ontworpen - ook geïnteresseerden uit andere Brabantse plaatsen. Bedoeling is om voor de Brabantse dialecten een eenheidsspelling uit te werken die als model of referentiesysteem kan gebruikt worden bij het vastleggen van de spelling voor afzonderlijke dialecten. Op 22 augustus 1996 vond aan de KULeuven een gemeenschappelijke vergadering plaats van een tiental Noord- en Zuidbrabantse dialectspellers. Na van elkaars beregingen kennis te hebben genomen, werd besloten dit groot-Brabants overleg ook in 1997 verder te zetten.

Met het oog op dit overleg tussen dialectauteurs uit heel het Brabantse gebied, inventariseerde de heer W. Wellekens de spellingen waarmee in de bestaande Zuid-Brabantse systemen de diverse klanken tot nogtoe aangeduid worden. Uit die vergelijking destilleerde hij vervolgens een eerste voorstel voor een Brabantse eenheidsspelling. Bij de omspelingen van de RND-zinnen voor vijf Vlaams-Brabantse en vier Antwerpse plaatsen in deze bijdrage is deze eenheidsspelling gehanteerd. Ze werd door de ontwerper ervan uitvoerig beschreven in R. Belemans, W. Wellekens (red.), *Brabantse dialecten in de kijker*. Publicatie bij de Brabantse Dialectendag 5 oktober 1996 te Leuven (= *De Brabantse Folklore en Geschiedenis* 290-291), blz. 61-81; inz. 78. Het moge daarom volstaan hier slechts op enkele bijzonderheden van dit systeem te wijzen.

1. Het accent aigu (´) duidt op een meer gesloten uitspraak, het accent grave op een meer open uitspraak. Zo staat bv. de *i* voor de klinker uit het Nederlandse 'bit' en de *í* voor de meer gesloten tegenhanger in het Nederlandse 'biet'. De *è* duidt de lange klinker uit het Franse 'soeur' aan, die de meer open variant is van de *eu* uit het Nederlandse 'deur'. De enige uitzondering hierop is de spelling *òè* ter aanduiding van de lange *oe* uit bv. Ndl. 'boer'.

2. De meeste lange klinkers worden met twee lettertekens weergegeven, maar in drie gevallen is voor gebruik van het accent circonflex (^) gekozen.
3. Tweeklinken worden weergegeven door de tekens van de afzonderlijke klinkers te combineren.
4. De schwa wordt net als in het Nederlands met het teken e weergegeven, dat ook voor de halfopen e van bv. Nederlands 'bed' gebruikt wordt.
5. De eind-n van de meervoudsuitgang en de werkwoordvervoeging wordt niet geschreven. Daarentegen worden overgangsmedeklinkers tussen twee klinkers wel gespeld.
6. In dit systeem wordt het onderscheid tussen lange en korte klinkers op tweevoudige wijze weergegeven: de lange klinker wordt met twee tekens (of ^) gespeld én de medeklinker na een korte klank wordt zoals in het Nederlands verdubbeld.

In de omspelling is geen rekening gehouden met diacritica. Halflang werd als lang geïnterpreteerd.

* *Vlaams-Brabant*

- RND zin 82: Haar dochtertje is met een korfje naar 't bos gegaan om braambeziën te plukken.

Tienen	<p>AR maskən eʒ betə kɑrˀfkə nɔ də bɔs ɣɔm brɔmbæˀizə plakə of trəkə Ur masken es bet e kárefke no de bos gon brombèize plákke/trekken.</p>
Leuven	<p>ɛˀr dɔxtərəkən es me ə kərˀfkə nʉdəm bɔs ɣɔm bræmbɛˀzə plikə Éér dochterken es mi e kerefke nòè dem bos gon brèmbêze plikke.</p>
Brussel	<p>əj maskə es me ə kɑrˀfkə nɔ dəm bɔs ɣum brumbɛˀzə trəkə Ej maske es me e kurfke no dem bos goen broembêze trekke.</p>
Sint-Mar- tens-Lennik	<p>li dɔxtər es me ə kɑrˀfkənɔ dəm bɔs ɣum brɛˀmbɛˀzn trəkən Uj dochter es me e kurfke no dem bos gón brêmbeezn trekken.</p>

Londerzeel ʌːz dɔχtərkən ɛs mejə kʌrˢfkən nɑ dbʊs χam brɛːimbeːzn
 trɛkən
 Eus dóchterken es mej e kurefke na 't bós gan brêim-
 beezn trekken.

* *Antwerpen*

- RND zin 82: Haar dochtertje is met een korfje naar 't bos gegaan om braambeziën te plukken.

Brasschaat øːr dɔχtərkən iːs meːə māntʃə nɔːˠ j bɔs dɔrəbeːzə gɔːm
 ply.kə
 Ur dochterken ís me e mùantsje nor 't bos dórebeeze
 gon plúkke.

Lier øːr duːχtərkəniz meːə kʌrfkə nɔχbɔs χʊm brembeːˠzə
 ply.kə
 Ur dóchterken ís mee e kurfke nð 't bos gón brem-
 beeize plúkke.

Turnhout ør dɔːχtərkə iz meːə kœrˢfkə nɔːr tɔʃ brɛːmbizmə gɔːm
 ply.kə
 Èr dochterken ís me e kërefke nor 't bos brembízme
 gon plúkke.

Westerlo hœːr dɔχtərkə iːs meːnə kœrf χɔːbreːmbeːzə plʌ.kə
 Hèur dochterke is me ne kèrf gò brembeeze plukke.

* *Vlaams-Brabant*

- RND zin 83: Daar is een sport uit die ladder.

Tienen dɔ ɛz ən sprɔːut fan deː liːˢr af
 Do es en sprôet van dê lieër af.

Leuven duz ən sprɛt of splet (*gewoonlijk*) uːˢtə liːˢr
 Doe 's en spret/splet oëët de lieër.

Brussel dər ɛʃ ən sɔt fan deːj liːˢr af
 Der es en sput van dej lier af.

Sint-Mar- dus nə spɛt ʌːtə of ɔːˢtə liːˢr
 tens-Lennik Doe 's ne spɛt eut / ôët de lieër.

Londerzeel dər ɛs nə spɛt fan də liːˢr
 Der es ne spɛt van de lieër.

* *Antwerpen*

- RND zin 83: Daar is een sport uit die ladder.

Brasschaat	dər iʒ ə ⁿ spɹ,rt fɑ,n di lɹ,ʔr Der ís en spurt van dí lieër.
Lier	du ^ʔ r i,z ə ⁿ spært u,ʔti li:ʔr Dooër ís en spært ooët dí lieër.
Turnhout	dər izə ⁿ spart fāndi lɹ,ʔr Der ís en spurt vān dí lieër.
Westerlo	dəʒə ⁿ spæt fɑ,n di lɹ,ʔr Dö 's en spët van dí lieër.

* *Vlaams-Brabant*

- RND zin 95: Een koele kelder is goed voor het bier.

Tienen	nə ky,ilə keldər es ʒo,ɪt fər ʃbe:r Ne kuujle kelder es good ver 't beer.
Leuven	nə ku,ilə keldər es ʒu,:(t) fe'ʃbi Ne kòèle kelder es gòè vee 't bie.
Brussel	nə ko:lə of ko,ilə keldər es ʒo,ɪ fə'ʃbe Ne koele kelder es goo ve 't bee.
Sint-Mar- tens-Lennik	nə ku'lə of nə ka ^ə kelər es ʒu' fə'ʃbi Ne kòèle/kâë keler es gòè ve 't bie.
Londerzeel	nə ku:ilə keldər es ʒu' fə dbi:r Ne kòèle kelder es gòè ve 't bier.

* *Antwerpen*

- RND zin 5: Op dat schip kregen ze beschimmeld brood.

Brasschaat	u,p dɑ, sʒip kre,ˈgəzə bəʒximəɫʃ bro:ʔt ll bəʒxi, məɫ bro:ʔt ll Oep da schíp kreege ze beschimmeld brooëd.
Lier	up di ^m bu:t kre,ˈiɣn zə bəʒˈxy, məɫ bru:t Oep dien bòèt kreeign ze beschúmmeld bròèd.
Turnhout	u,p dɑ sʒip kre,ˈgəzə bəʒxy, məɫ bru:ʔt Oep dá sjchíp kreege ze beschúmmeld broeëd.
Westerlo	u,p dɑ, sʒi,p kre,ˈgəzə bəʒxy, məɫ bro:ʔt Oep da schip kreege ze beschúmmeld brooëd.